Doç. Dr. TAYFUN ERCAN **HAKİM LEYLA AYAN OMUŞ**

KIYMETLİ EVRAKIN ZAYİ OLMASI VE İPTAL DAVASI

FİLİZ KİTABEVİ
İSTANBUL
2024

Ocak 2024
ISBN: 978-975-368-960-1

BASKI - CİLT
Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Matbaacı Sertifika Numarası: 48596

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Tosyalı Cad. No: 57/A (113)
Vefa-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 527 0 718
(850)441 0 359
Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com
bilgi@filizkitabevi.com
Yayıncı Sertifika Numarası: 48596

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
KIYMETLİ EVRAKA İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

1.1. Kavramsal Açıdan Kıymetli Evrak ve Kıymetli Evrakın Özellikleri 1
1.1.1. Kıymetli Evrak Bir Senettir 3
1.1.2. Kıymetli Evrak Bir Hak İçermektedir 5
1.1.3. Hak ile Senet Arasındaki Kuvvetli Bağ 6
1.1.4. Hakkın Senetten Bağımsız İleri Sürülememesi ve Devredilememesi 7
1.1.5. Kıymetli Evrakta Mücerretlik İlişkisi (Soyutluk İlkesi) Vardır 8
1.1.6. Kıymetli Evrak Sıkı Şekil Şartlarına Bağlılık İlkesi 10
1.1.7. Kıymetli Evrakta Sınırlı Sayı (Numerus Clausus) Sorunu 11
1.2. Kıymetli Evraka İlişkin Teoriler 12
1.2.1. Kreasyon(Yaratma) Teorisi 12
1.2.2. Akit (Sözleşme Teorisi) 13
1.2.3. Hukuki Görünüşe İtimat Teorisi ile Birleştirilmiş Akit Teorisi 14
1.3. Kıymetli Evrakın Sınıflandırılması 15
1.3.1. Evrakta Yer Alan Hakkın Türüne Göre 15
1.3.2. Sebep Ölçütüne Göre 16
1.3.3. Hakkın Senetten Önce Var Olup Olmamasına Göre 16
1.3.4. Kamu Güveni Kazanıp Kazanmadıklarına Göre 17
1.3.5. Asli veya Tali Senet Olup Olmamalarına Göre 18

1.3.6. Hak Sahibinin Saptanmasına Göre 18
1.3.6.1. Nama yazılı senetler 18
1.3.6.1.1. Tanım 18
1.3.6.1.2. Başlıca nama yazılı senetler 19
1.3.6.1.3. Nama yazılı senetlerin devri 19
1.3.6.1.4. Alacaklı sıfatının tespiti 20
1.3.6.1.5. Eksik nama yazılı senetler 21
1.3.6.2. Emre yazılı senetler 21
1.3.6.2.1. Tanım 21
1.3.6.2.2. Emre yazılı düzenlenebilecek senetler 21
1.3.6.2.3. Borçlunun durumu 22
1.3.6.2.4. Emre yazılı senetlerin devri 23
1.3.6.2.5. Def'iler 24
1.3.6.3. Hamiline yazılı senetler 26
1.3.6.3.1. Tanım 26
1.3.6.3.2. Hamiline yazılı düzenlenebilecek kıymetli evrak 28
1.3.6.3.3. Borçlunun durumu 28
1.3.6.3.4. Devir 28
1.3.6.3.5. Hamile yazılı senetlerde def'iler 29

İKİNCİ BÖLÜM
KIYMETLİ EVRAKIN ZAYİ OLMASI VE İPTALİ

2.1. İptal Kurumuna Duyulan İhtiyaç 31
2.1.1. Genel Anlamı ile Zayi Kavramı 32
2.1.2. Hukuksal Anlamı ile Zayi Kavramı 33
2.2. Kıymetli Evrakın Ziyaı ve İptali Hükümlerinin Uygulanma Sırası 36
2.3. Kıymetli Evrakın Zayi Olması Halinde Hamilin Hakları 37

2.3.1. Önleyici Tedbir Alınmasını İsteme Hakkı 37
2.3.1.1. Önleyici tedbirin hukuki mahiyeti 39
2.3.1.2. Önleyici tedbir ile ihtiyati tedbir kararı benzerlik ve farklılıkları 39
2.3.1.3. Önleyici tedbir talebinde bulunmakta yetkili kişiler ... 41
2.3.1.4. Önleyici tedbir talebinde teminat 42
2.3.1.5. Önleyici tedbir talebinde görevli ve yetkili mahkeme . 43
2.3.1.6. Önleyici tedbir talebinin şekli 45
2.3.1.7. Önleyici tedbir kararı ve sonuçları 46
2.3.1.8. Önleyici tedbir kararının devam süresi 47
2.3.1.9. Önleyici tedbir kararına karşı kanun yolları 48
2.3.1.10. Önleyici tedbir kararı karşısında icra takibi 48
2.3.1.11. Senet bedelini tevdii 49
2.3.2. İstirdat Davası 50
2.3.3. İptal Davası 51
2.3.3.1. Genel olarak iptal davası 51
2.3.3.2. İptal davasında usul 53
2.3.3.3. İptal davasının niteliği 53
2.3.3.4. İptal davasının şartları 53
2.3.3.4.1. Senedin zayi olması 53
2.3.3.4.2. Senette yer alan hakkın varlığını sürdürmesi 55
2.3.3.4.3. İptali talep edenin hak sahibi olması 56
2.3.3.4.4. Senedin zilyetliğinin yeniden kazanımının mümkün olmaması 58
2.3.3.4.5.Kanunen iptali mümkün olan senetlerden olması... 58
2.3.3.5. Kıymetli evrakın iptalinin diğer kurumlardan farkı 60
2.3.3.5.1. Adi senetlerin ziyaı nedeniyle iptalinden farkları . 60
2.3.3.5.2. Bedelsizlik nedeniyle iptal davasından farkları 61
2.3.3.6. Davanın açılması ile yargılama süreci 62
2.3.3.6.1. Davacı 62
2.3.3.6.2. Husumet 64

2.3.3.6.3. İptal davalarında görevli mahkeme 65
2.3.3.6.4. Yetkili mahkeme 68
2.3.3.6.5. Yargılama gideri 69
2.3.3.6.6. Gider avansı 70
2.3.3.6.7. Yargılama usulü 70
2.3.3.6.8. İptal davasında kanıtlama yükü 70
2.3.3.6.9. Senedin ferdileştirilmesi 72
2.3.3.6.10. İptal davasında mahkemenin inceleyeceği hususlar 73
2.3.3.6.11. İlan aşaması 74
2.3.3.6.12. İptal kararı ve vasfı 79
2.3.3.6.13. İptal kararına karşı kanun yolu 80
2.3.3.6.14. İptal davasında tazminat talep hakkı 81

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
SENET TÜRLERİNE GÖRE İPTAL USULÜ

3.1. Hamiline Yazılı Senetlerin İptali 83
3.1.1. Önleyici Tedbir 84
3.1.2. Senedi Ele Geçiren Kişinin Bilinmemesi 85
3.1.3. Senedi Elinde Bulunduranın Bilinmesi 87
3.1.4. Özel Hükümler 87
3.1.4.1. Hamile yazılı münferit kuponların iptal usulü 88
3.1.4.2. Banknotlar ve buna benzer kağıtların iptal prosedürü.. 88
3.1.4.3. İpotekli borç ve irat senedi 89
3.2. Nama Yazılı Senetlerin İptali 89
3.2.1. Genel Olarak 89
3.2.2. Kanunun Saklı Tuttuğu Haller 90
3.2.3. Borçluya Tanınan Kolaylıklar 91
3.3. Emre Yazılı Senetlerin İptal Usulü 93

3.3.1. Önleyici Önlem Talebi 93
3.3.2. Senedi Eline Geçiren Kişinin Bilinmesi 95
3.3.3. Senedi Ele Geçiren Kişinin Bilinmemesi 95

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
İPTAL KARARININ SONUÇLARI

4.1. Genel Olarak 99
4.1.1. İptal Kararının Olumlu Sonucu 99
4.1.2. İptal Kararının Olumsuz Sonucu 100
4.1.3. İptal Kararının Maddi Hukuk Bakımından Değişikliğe Neden Olmaması 101
4.2. İptal Kararının Senetle İlgili Kişiler Arasındaki İlişkilere Etkisi 103
4.2.1. Borçlu ile Karar Hamili Arasındaki İlişkiye Etkisi 103
4.2.1.1. Karar hamilinin hakları 104
4.2.1.2. Borçlunun ileri sürebileceği defiler 106
4.2.1.3. Karar hamilinin müracaat borçlularına rücu sorunu .. 107
4.2.2. Borçlu ile Senedi Zilyet Olan Üçüncü Kişi Arasındaki İlişkiye Etkisi 110
4.2.3. İyiniyetli Zilyet ile İptal Kararı Hamili Arasındaki İlişkiye Etkisi 112
4.3. Senedin İptali Halinde Zarara Kimin Katlanacağı Hususu 114

BEŞİNCİ BÖLÜM
İSTİRDAT (İADE) DAVASI

5.1. Genel Olarak 117
5.2. İstirdat Davasının Hukuki Mahiyeti 118

5.3. İstirdat Davasının Şartları 119
5.3.1. Senedin Hak Sahibinin Elinden Rızası Olmadan Çıkması 119
5.3.2. Senedin Kimde Olduğunun Bilinmesi 120
5.3.3. Senedi Ele Geçirenin Kötü Niyetli Yahut Ağır Kusurlu Olması 121
5.3.4. Davanın Uygun Süre İçerisinde Açılması 121
5.4. İstirdat Davasında Görevli ve Yetkili Mahkeme 122
5.5. İstirdat Davasında Taraflar 123
5.6. İspat Yükü 125
5.7. Davanın Sonuçları 125

SONUÇ 127

KAYNAKLAR 133

KISALTMALAR

BAM	:Bölge Adliye Mahkemesi
Batider	:Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
BK	:Borçlar Kanunu
Bkz	:Bakınız
Dn.	:Dipnot
E.	:Esas
E.T.	:Erişim Tarihi
H.D.	:Hukuk Dairesi
HGK	:Hukuk Genel Kurulu
HMK	**:**Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HUMK	:Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
İBGK	:İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu
K.	:Karar
K.T	:Kabul Tarihi
M	:Madde
R.G.	:Resmi Gazete
s.	:Sayfa
T.	:Tarih
TAA	:Türkiye Adalet Akademisi
TBB	:Türkiye Barolar Birliği
TBK	:6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TDK	:Türk Dil Kurumu
TMK	:4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
TTK	:6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
Y.	:Yıl